

2. Защитник гражданина // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://euro-ombudsman.org/wp-content/uploads/2011/07/Grek.RUS_.pdf

3. Омбудсмен // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D0%BC%D0%B1%D1%83%D0%B4%D1%81%D0%BC%D0%B5%D0%BD>

4. Омбудсмен Греции / Офіційний сайт Уповноваженого з прав людини в Греції // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.synigoros.gr/?i=stp.en>

5. Ріяка В. О. Конституційне право зарубіжних країн: Навч. посібник / В. О. Ріяка, М. С. Горшеньова, К. О. Закоморна. – 2-е вид., допов. і перероб. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 544 с.

Погорська І.І.

доктор політичних наук, старший науковий співробітник

Інститут міжнародних відносин

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ІНТЕГРАТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЄВРОПЕЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОГО СОЮЗНИЦТВА

Історію Європи та Північної Америки об'єднує давня інтенсивна економічна та політична взаємодія, яка має формат добре документованого інституалізованого партнерства. Діючи у сучасному міжнародному просторі, держави підтримують різні види партнерства, зокрема: особливі відносини, як довгострокові партнерські відносини з сильними історичними коренями; інструментальні альянси, які мають чітко визначені прикладні завдання; природні альянси, які передбачають стійке партнерство, що знаходить своє підґрунтя в спільно побудованій ідентичності та схожості політичної культури.

Розвиток інтегративних відносин між Сполученими Штатами Америки і низкою держав Європейського континенту, найбільшим чином, відповідає останньому типу міжнародного союзництва. Принциповою характеристикою євро-американського природного альянсу є те, що союзники свідомо дотримуються тих міжнародних стандартів, які вони вважають універсальними, поза залежністю від контексту ситуацій та

подій. В результаті, природний альянс прагне витримати виклики міжнародного середовища і зберегти здатність діяти впродовж довгого історичного часу, незважаючи, як на зміни конфігурацій в міжнародному середовищі, так і в характері небезпек і загроз [1]. З таких позицій вельми логічним бачиться твердження про те, що як природний альянс, Америка і Європа ймовірніше за інші союзні поєднання, зможуть протистояти зовнішнім деструктивним впливам, хоча вони, тією чи іншою мірою, позначатимуться на його ефективності в короткостроковій перспективі. Поряд із тим, ймовірність того, що зовнішні події можуть кардинально вплинути на фундацію природного альянсу та призвести до втрати сенсу його збереження, у довгостроковій перспективі є низькою [2].

Як правило, такі цілі є частиною більш ширшої та довгострокової стратегічної перспективи. Тактичне зближення не вимагає почуття дружби чи природності партнерства, що не робить обов'язковою відсутність напруженості у відносинах союзників. Більше того, тактичний союз не виключає ворожість у майбутньому. Попри те, що такі альянси оцінюються як дипломатичні, їх справжня ефективність полягає в ступені, в якому вони покращують загальне стратегічне положення країни з огляду на програму реалізації довгострокових цілей.

Концепція природного альянсу продовжує логіку історичного альянсу у бік особливого поглибленого партнерства, що будується на фундаменті спільності політичної культури та ідентичності союзників. Ключова відмінність між двома підходами полягає у виявленні у природних союзників, окрім спільного почуття історії, спільних елементів формування політичної культури та ідентичності, що є додатковим чинником успішної координації і розвитку партнерських відносин. Політична культура тут трактується як набір цінностей і переконань про політичні системи, практики і стандарти, які населення вважає доцільними і за допомогою яких інтерпретується міжнародний стратегічний краєвид. У тому числі йдеться й про те, що стандарти і норми, які учасники природного союзу сприймають як загальноприйняті, узагальнені ними в тій мірі взаємності, що розгортання серйозного конфлікту чи довгострокове напруження є найменш вірогідним за будь-які інші союзницькі утворення.

Суттєвим чином стійкість природного альянсу знаходить підґрунтя і в тому, що партнери усвідомлено дотримуються міжнародних стандартів, які вони вважають універсальними, поза залежності від контексту змін в

міжнародному середовищі. В результаті, природний альянс прагне витримати тиск зовнішнього до нього середовища і демонструє здатність діяти впродовж довгого історичного періоду.

Прихильники означеного вище концептуального підходу справедливо стверджують, що природний альянс повинен бути визнаний як такий обома сторонами [3]. Суттєвим чином це має стати результатом процесу розвитку відносин на фундаменті первісної подібності політичної культури та процесу накопичення спільного досвіду, який кооптує тотожності у політичній дії. З цієї точки зору, американсько-європейське партнерство є найкращім прикладом природного альянсу. Різні хвилі європейської міграції в Сполучені Штати з початку сімнадцятого століття і, навпаки, політичний вплив США на Європу через союзництво у двох світових війнах, участь в реконструкції континенту після другої світової війни, підтримка під час холодної війни, стали істотними компонентами у розвитку спільно побудованої ідентичності. У цьому зв'язку інституціоналізація відносин між двома партнерами, спочатку через підписання Бреттон-Вудської угоди і, особливо, створення структур НАТО, є функціональним унормуванням інтегративних відносин в основу яких покладена велика угода між США і Західною Європою. Розгляд таких важливих питань як «Бреттон-Вудс II», реформи Ради Безпеки ООН і МВФ, дискусія про глобальну роль НАТО, дозволяють міркувати щодо нагальності осучаснення інтегративного фундаменту трансатлантичної взаємодії [4]. Різниця потенціалів між новими викликами і форматом трансатлантичної співпраці, як інструментом міжнародного управління, є очевидною. Але остання залишається важливим стратегічним активом, що посилює інтегративну парадигму.

Природне союзництво не заперечує практики конкурентності партнерів, але випадки розходження позицій союзників дає підстави експертам оцінити критичний бік перспективи використання потенціалу інтегративної парадигми. Позиції експертів та аналітиків є різними і можуть бути поділені на три провідних напрямки. Представники першого напрямку дотримуються позиції, згідно якої Європа не є центральним питанням сьогодення для американської зовнішньої політики. Тут фахівці акцентують на необхідності більш чіткого декларування взаємних очікувань та спільних цілей партнерства, зважаючи, що через двадцять років після закінчення холодної війни, з відновленням миру на Балканах і розширенням Європейського Союзу, Старий Світ більше не сприймається

серйозною проблемою для Сполучених Штатів. Проте перегляд позиції Вашингтона спрямований не на залишення свого найближчого та традиційного союзника на світовій арені, але на оцінку його партнерського потенціалу у вирішенні низки глобальних проблем, таких, як відносини з Росією і Китаєм, ізраїльсько-палестинський конфлікт, Іран, Афганістан, наслідки економічної та фінансової кризи і зміни клімату [5]. До тих пір, на думку багатьох функціонерів, американських і європейських експертів, твердження щодо ефективності системи трансатлантичної взаємодії виглядають не дуже переконливими. Незважаючи на заяви щодо поглиблення та розширення «трансатлантичного діалогу» і розвиток стратегічного партнерства між Європою та Сполученими Штатами, глави держав та урядів у Європі, більш схильні зосередитися на внутрішніх питаннях, тоді як американське керівництво не поспішає надати європейцям всю повноту повноважень у спільних міжнародних місіях. Немало є й прихильників тієї позиції, що США залишаються єдиним актором, який може допомогти забезпечити ефективну безпеку Європи і який стверджує спільний інтерес у налагодженні більш глибокого партнерства. Розвиток останнього стає тим доцільнішим, що обидва актора працюють в середовищі, яке вже давно не є біполярним, що ускладнює мережу міжнародних взаємозв'язків, а відтак й досягнення необхідних угод [6].

Таким чином, взаємозв'язки США з європейськими країнами – партнерами в системі трансатлантичної взаємодії найбільш розвинені в політичному, економічному та військово-політичному відношенні, оформлені нормативно і інституційно. Злам європейської політичної системи у першій половині XX століття заклав основи інтегративної парадигми, яка сьогодні не тільки зосереджена на таких традиційних вимірах як торгівля та безпека, але й спрямована на будівництво нового формату ведення трансатлантичного дискурсу та спільної репрезентації ідентичності західної демократичної спільноти на міжнародній арені. Певний інтегративний союзницький фундамент зі спільним історичним та інтелектуальним капіталом, продовжує сприяти стійкості альянсу, забезпечуючи координацію довгострокових взаємних очікувань, краще за інші міжнародні союзи. Завдяки спільній цілісній основі, природні союзи, до яких доцільно віднести євро-американське партнерство, як правило, характеризуються значною терплячістю до розходжень в партнерських позиціях, що, незважаючи на зміни в міжнародному контексті, дозволяє

зберігати власну логіку стратегічного дискурсу, відмінну від логік інших партнерських домовленостей.

Література

1. Walt S. The Origins of Alliances Ithaca.– NY: Cornell University Press, 1987.– 321 p.
2. Snyder G. H. Alliance Politics.– Ithaca, NY: Cornell University Press, 1997.– 432p.
3. Keohane R. Reciprocity in International Relations // International Organization, Vol. 40, No.1.– 1986. – P. 1-27.
4. Rosecrance R. Mergers and Acquisitions // The National Interest.– Summer 2005.– No 80.– P. 65-73.
5. Morrow J. Alliances and Asymmetry: An Alternative to the Capability Aggregation Model of Alliances // American Journal of Political Science.– 1991. – Vol. 35, No. 4.– P. 904-933.
6. Balladur E. Pour une Union occidentale entre l'Europe et les Etats-Unis / Balladur E.– Paris, France: Fayard, 2007. – 158 p.

Шапошніков А.О.

*аспірант кафедри політичних наук філософського факультету
Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

КВАЗІДЕРЖАВА ЯК ФОРМА ЗАВЕРШЕННЯ РЕВОЛЮЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ

Під квазідержавою у цій роботі розуміється суб'єкт політики, що постулює себе як держава, проте де-юре та (або) де-факто таким не є, та безперервно існує (існувала) щонайменше 3 роки (визначення автора). Цей термін з'явився у політичній науці у 80-х рр. XX століття для позначення нових незалежних держав Азії та Африки, які отримали незалежність у ході деколонізації та зіткнулися з труднощами у процесі державного будівництва [2].

З того часу вживання слова «квазідержава» розширилося, і охоплює широкий клас політичних суб'єктів, що значно обмежені у здійсненні заявленого ними державного суверенітету. Зазвичай це слабкі, залежні